

UITSPRAKEN UIT HET VERLEDEN, BIEDEN GEEN GARANTIE VOOR DE TOEKOMST.

Door: Victor A.C. Remouchamps. Luitenant-kolonel der Artillerie

Militair en politiek analist

Datum: 18 november 2016

Inleiding

De uitspraken die *President-elect* Trump over de NAVO en Europa tijdens de Amerikaanse verkiezingsrace heeft gedaan, hebben in Brussel en in een groot aantal Europese hoofdsteden heel wat stof doen opwaaien. Wat de Baltische staten en Oekraïne betreffen, is dat niet verrassend, omdat een daadwerkelijke implementatie van die weinig optimistische uitspraken direct ingrijpt op het gevoel van veiligheid in die delen van Europa. Door verkiezingsretoriek en opiniërende media om de Amerikaanse kiezer in een bepaalde politieke richting te masseren, zijn die uitspraken vervuild en ook kan niet worden uitgesloten dat de soep niet zo heet wordt gegeten als die werd opgediend. Niettemin kruipen de rillingen over de ruggen van politieke beleidsbepalers in Europa. En met name in de hoofdsteden van de Oost-Europese landen.

Free rider is geen Easy Rider

Wat heeft Trump tijdens de verkiezingscampagne daadwerkelijk gezegd? Een bloemlezing:

- Op de vraag of hij de Baltische staten te hulp zou schieten als die door Rusland zouden worden aangevallen: “...Well, I’m not saying if not. I’m saying, right now there are many countries that have not fulfilled their obligations to us.” (*International Business Times*, 24 juli 2016).
- Op de vraag hoe hij de toekomst van de NAVO ziet “..I look at the Ukraine situation and I say, so Ukraine is a country that affects us far less than it affects other countries in NATO, and yet we are doing all of the lifting, they’re not doing anything. .... why is it that Germany is not dealing with NATO on Ukraine? Why is it that other countries that are in the vicinity of the Ukraine not dealing with.....why are we always the one that’s leading, ... Why are we always the ones that are doing it? And I think the concept of NATO is good, but I do think the United States has to have some help. We are not helped....” (maart 2016)
- Over het “fare share” principe binnen de NAVO: “...the 28 countries of NATO, many of them aren’t paying their fair share. Number two ...and that bothers me, because we should be asking...we’re defending them, and they should at least be paying us what they’re supposed to be paying by treaty and contract.” (Eerste Presidentiële debat in september 2016).

Uit vrijwel alle uitspraken voor zijn verkiezing komt tot uiting dat hij zich ergert aan het *free rider* gedrag van veel NAVO-lidstaten; aan het niet voldoen aan m.n. de 2002 afspraak om ten minste 2% BBP te reserveren voor Defensie. Nieuw zijn die uitspraken niet en in een aantal artikelen is in de achterliggende jaren o.m. in Carré¹ genoeg gewezen op de *free rider* instelling van Europese lidstaten binnen de NAVO en de intentie om steeds nadrukkelijker

op de USA te leunen. Minder geld naar Defensie om meer geld te kunnen reserveren voor het financieren van veel vooral links-georiënteerde binnen- en buitenlandse hobby's.

Rasmussen, de toen nieuw aangetreden Secretaris-Generaal van de NAVO, vreesde in 2010 bij de presentatie van het NAVO's nieuwe Strategische Concept "*Active Engagement, Modern Defense*", dat het streven naar solidariteit, samenhang en samenwerking tot een holle frase gedegradeerd was. Immers, zo benadrukte hij "*...ten years ago, the United States accounted for just under half of NATO members' total defense spending. Today the American share is closer to 75 percent...*". Ook Obama stelde in april 2016 vast dat veel NAVO-lidstaten de 2% norm² naast zich neerleggen. Hij is ook de eerste geweest, die de betrokken lidstaten als "*free riders*" betitelde en o.m. de Britten toebeet "*You have to pay your fair share, or else face the end of the 'special relationship' between London and Washington*". Die woorden maakten blijkbaar indruk op de beleidsbepalers van Downing Street 10; het Defensiebudget werd direct opgeschroefd naar bijna 46 miljard Engelse Pond of 2% BBP in 2017.

Het is veelzeggend dat in veel Europese hoofdsteden en bij politici, media- en Amerika experts een eigen interpretatie aan de uitspraken van Trump is gegeven. Interpretaties die vaak gekleurd waren door een persoonlijke afkeer van de "politicus en zakenman" Trump, waarbij wat de NAVO betreft, angstvallig weggekeken wordt van het verzaken van eigen verplichtingen. Het is ook veelzeggend dat Europese politici blind zijn gebleven voor de groeiende bedreigingen binnen en rond het oude continent. Vrolijk fluitend hebben ze decennia lang aan het financiële fundament van hun Defensie lopen morrelen om binnen- en buitenlandse hobby's te kunnen financieren en wijzen nu naar degene die hen met de neus op hun verplichtingen drukt.

Wat als Amerika voet bij stuk houdt?

Europa en het Amerika van Obama zijn na de inval in Georgië,³ de afgelopen acht jaar herhaaldelijk gewaarschuwd voor het steeds agressiever optredende Rusland. Ondanks die waarschuwingen keek de westerse wereld met de handen op de rug toe hoe de Krim werd geannexeerd en het tegen het westen aanschurkende Oekraïne een groot deel van zijn grondgebied in het oosten "kwijtraakte". Ook van het groeiende verlangen van Poetin om de - volgens hem op historische gronden verkeerd getrokken - grenzen te corrigeren, raakte het gros van de Europese politici niet van de leg.

Grootschalige oefeningen in de grensgebieden, oprukkende maritieme platformen en regelmatige schendingen van het NAVO luchtruim werden keer op keer afgedaan als uitingen van blufpoker. De dreigende implosie van de Europese Unie door de economische crisis en de negatieve effecten van de crises in Noord Afrika en het Midden Oosten, eiste de aandacht op; en de signalen dat Poetin zich voor een volgende stap opmaakte, werden genegeerd. Dat optreden van m.n. de politiek-correct denkende en handelende West Europese politici resulteerde in oplaaiende irritatie bij de lidstaten aan de grenzen van Rusland en Wit Rusland.

Muur van het KGB museum, waar de namen van de meest prominente vermoorde gevangenen staan gebeiteld

Ondergrondse gangen in het gebouw dat tot 1991 nog volledig in bedrijf was

Martel- en executiekamer waar door de KGB duizenden politieke gevangenen werden vermoord

"Mural" in Vilnius, die na een paar dagen reeds was beschadigd door "Poetin-lovers"

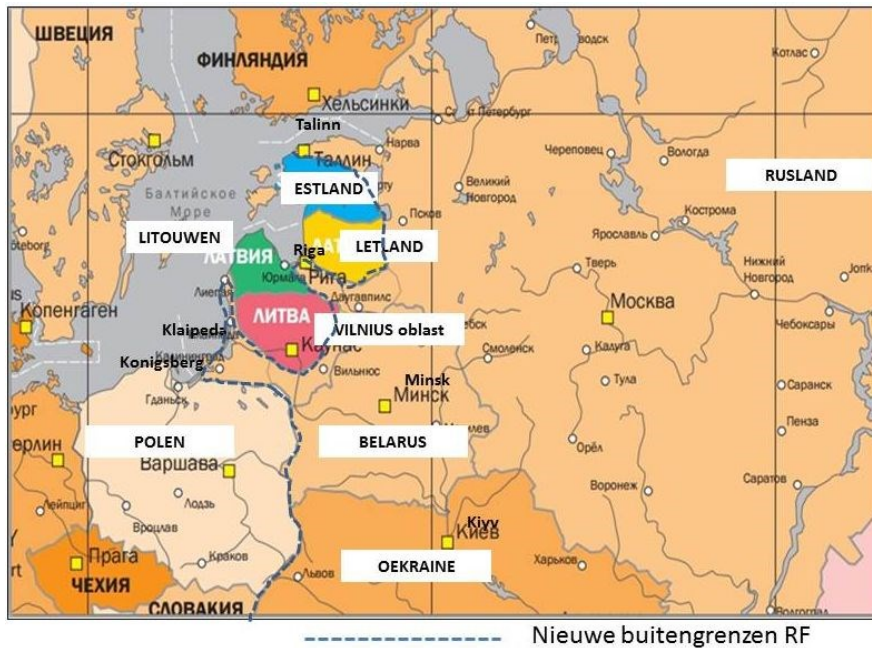
Omdat beelden van een repressieve Sovjet-dictatuur nog steeds niet uit het dagelijkse bestaan zijn verdwenen, bleven en blijven regeringsleiders van de buur-landen hardnekkig aandacht vragen voor de dreiging van de territoriale ambities van Poetin. In Vilnius is bijvoorbeeld nog steeds de oude KGB-gevangenis te bezichtigen, met zijn martel- en executie-kamers die nog tot 1991 in gebruik zijn geweest en waar duizenden Litouwers werden vermoord. Begrijpelijk dat de inwoners van de Baltische landen de door de media geschilderde ontwikkelingen tijdens de Amerikaanse verkiezingsrace en vooral Trumps veronderstelde bewondering voor Vladimir Poetin, met een zwaar gemoed en groeiende angstgevoelens hebben gevolgd. De schildering die na de verkiezingsuitslag op een muur in Vilnius werd aangebracht, is daarvan een tastbare bevestiging. Overigens werd die muurschildering een paar dagen later door "Poetin-bewonderaars"⁴ zwaar beschadigd.

Wat kan er gebeuren als Washington inderdaad zijn positie binnen de NAVO herziert, omdat Europese politici - ondanks de volgens hen dreigende en desastreuze woorden - nog steeds niet wakker zijn geschud en hun Defensie blijft confronteren met een te krappe beurs?

In dat geval zullen de marges toenemen, waarbinnen Poetin zijn hybride oorlog voert en zal de bedreiging voor naburige staten van een niet-kinetische naar een kinetische d.w.z. gewelddadige vorm ver-schuiven.

Niet ondenkbaar is dan dat het dossier Zuid Ossetië, Abchazië en het Krim-scenario uit de bovenste lade van Putin' s bureau worden gehaald, afgestoft en van een nieuwe omslag voorzien.

Dat doemscenario heeft sinds het begin van de Amerikaanse verkiezingscampagne in de Baltische staten en Oekraïne post gevat. De ogenschijnlijke bewondering die Trump voor Poetin lijkt te hebben, helpt zeker niet om het groeiende gevoel van onveiligheid in de twee genoemde regio's weg te nemen.

Kaartpresentatie n.a.v. informatie uit Russische *wargames* waarin de Russische ambitie in de Baltische regio tot uitdrukking komt

In een groot aantal artikelen is beschreven hoe zo'n scenario zich ontwikkelt. In het kort ziet het verloop er uit als volgt. Groepjes "separatisten" genereren onlusten in de grensgebieden van Estland en Letland.⁵ Russische "Peacekeeping-eenheden" - te hulp geroepen door Russisch-georiënteerde rebellerende etnische groeperingen - passeren de grens en positioneren zich in de "betwiste gebieden".⁶ In dat geval krijgt Rusland de beschikking over de havens Tallinn en Riga voor zijn Baltische vloot, wordt Litouwen door de instelling van de "Vilnius oblast" opgedeeld en is een corridor geslagen tussen het Russische Oost Pruisen⁷ en Belarus. De door media en Europese politici veronderstelde "betere verstandhouding Washington-Moskou", evenals Trump-uitspraken als "America First" en "America Great" worden op die manier vertaald in een aangepaste landkaart.

Staren in een zwart gat

De gevallen Messias is bezig met zijn afscheidstournee en bedelft de *man in de straat* met optimistische teksten die geen afspiegeling zijn van de werkelijkheid: Amerika is en blijft een betrouwbare partner; de USA is de sterkste pijler van het NAVO-fundament en de NAVO is nog nooit zo sterk geweest. De realiteit presenteert een ander beeld. *US Armed Forces* zijn, dank zij 8 jaar knippen van het Defensiebudget, niet meer die standvastige duurzame pijler die Obama beweert te zien.⁸ Vooral de operationele status van *US Army* kan de beleidsmakers in Brussel niet vrolijk stemmen en gaat het met *US Army* slecht dan krijgt de NAVO de weinig benijdenswaardige effecten daarvan toegestopt. Criticasters kunnen zelfs beweren dat Obama door onevenredig en onevenwichtig in met name de *US Army* te snijden, de teloorgang van NAVO's afschrikking in gang heeft gezet. Helaas staat de belangrijkste lidstaat niet op zichzelf en hebben de traditionele lidstaten dat onjuiste beleid ook doorgevoerd.⁹ Obama beseft niet eens dat de NAVO sinds de start van het huidige millennium ruim 25% van zijn gevechtskracht uit het raam heeft gegooid. Kortom de *President-elect* slaat met zijn opmerking "...the 28 countries of NATO, many of them aren't

paying their fair share....and that bothers me, because we should be asking...we're defending them, and they should at least be paying us what they're supposed to be paying by treaty and contract..." helaas de spijker op de kop.

**De Litouwse minister van Defensie:
Linas Linkevičius**

De huidige ontwikkelingen zijn nog steeds in het grote nadeel van Ruslands buurlanden. Linas Linkevičius, de Litouwse minister van Defensie, heeft duidelijk laten blijken geen enkel vertrouwen te hebben in zijn buurman. Recentelijk benadrukte hij te verwachten dat Rusland nog voor de wisseling van de wacht in de USA opnieuw zal willen testen hoe ver de NAVO bij de bescherming van een van haar Baltische bondgenoten, bereid is te gaan. Daarom streven de Baltische staten er naar om te voldoen aan wat Trump noemt “... *they should at least be paying us what they're supposed to be paying by treaty and contract*”. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland willen ze niet met het etiket van een *free rider* op het voorhoofd rondlopen. Ondanks een afkalvende financiële basis door het wegvallen van de export ¹⁰ naar Rusland, doen ze er alles aan om te voldoen aan de afgesproken 2% BBP norm.¹¹

Uitspraken uit het verleden, bieden geen garantie voor de toekomst.

Zo luidt de titel van dit artikel. Het is een aanpassing van de vaak door verzekeraars, banken, gokorganisaties gebruikte uitdrukking “resultaten uit het verleden, bieden geen garantie voor de toekomst” om optimistische verwachtingen te dempen. In het geval van de nieuwe Amerikaanse president is hopelijk het omgekeerde het geval en draaien we in januari de “alles is anders” wereld in. Niet de door verkiezingsretoriek vervuilde berichtgeving van vooral partijdige, gevestigde mediabronnen of uit de context getrokken kretologie uit het verleden zijn richtinggevend voor het buitenlandse beleid in de komende vier jaar. Een beleid dat inhoud gaat geven aan de Amerikaanse relaties met “het buitenland” in het algemeen en Europa in het bijzonder. Hopelijk is de toespraak meteen na zijn verkiezingsoverwinning het juiste vertrekpunt voor het kiezen van die buitenlandse kompasrichting. Daarin zei hij:

“...I want to tell the world community that while we will always put America’s interests first, we will deal fairly with everyone, with everyone. All people and all other nations. We will

seek common ground, not hostility; partnership, not conflict ... We will get along with all other nations willing to get along with us....."

Ondanks de verzoenende toon van die woorden, zal een *free rider* instelling door de Trump-regering niet geaccepteerd worden. Die vaststelling heeft ongetwijfeld repercussies voor de interrelaties binnen het bondgenootschap. Daarnaast zullen de eerste 100 dagen een inzicht geven in de wijze waarop het Syrische rad van fortuin tot stoppen wordt gebracht, in het verlengde daarvan hoe de expansiepogingen van Poetin en Erdogans 'oplossing' van zijn Koerden-problematiek worden benaderd, en duidelijk zijn of en hoe voorkomen wordt dat haarscheuren in de betrekkingen met goedwillende Islamitische staten uitgroeien tot diepe breuklijnen etc. Voor de zgn. Amerika-experts en volgers wordt het een interessante periode. De vraag is echter uit welke richting de wind voor de Baltische staten en Oekraïne gaat waaien. Wordt het een Arctische of een (sub) tropische wind?

---

¹ Artikel "Scheiding der Geesten?" (Carré #9, 2011) m.b.t. de uitspraken van de scheidende Amerikaanse Defensie-minister Bill Gates. Artikel "Spoort het Eindrapport Verkenningen met het nieuwe Strategische Concept van NATO?" (Carré # 3, 2011) m.b.t. de nieuwe criteria waaraan lidstaten moeten voldoen en de financiële ruimte daarvoor. Artikel "De Politiek Correcte interpretatie van een Trendbreuk" (Carré #7, 2014) over de financiële krachtsinspanning die Nederland en andere lidstaten moeten verrichten om aan de 2% norm te kunnen en willen voldoen.

² Alleen USA (3,3%), Griekenland (2,6%), Frankrijk (2,1%), Turkije (2,1%) en UK (2%) voldoen aan de norm. Duitsland reserveert 1,3% en heeft grotere financiële problemen dan officieel beweert.

³ De Georgische provincies Abchazië en Zuid Ossetië maken feitelijk deel uit van de Russische Federatie. Een Russische beslissing die door het Westen, de Verenigde Staten voorop, stilzwijgend is geaccepteerd.

⁴ Voormalige aanhangers van de in 1991 verboden communistische partij, die zich aansloten bij politieke partijen die - weliswaar onder een andere naam en aangepaste doelstellingen - nog steeds nostalgisch hunkeren naar de goede oude Sovjet-tijd.

⁵ In Letland ligt Latgalië/Latgale - in het grensgebied met Rusland - dat hoofdzakelijk bevolkt is met Russisch-sprekende Letlanders met door het Kremlin aangemoedigde zelfstandigheidsaspiraties.

⁶ Conform het Oost Oekraïne scenario.

⁷ Kaliningrad.

⁸ Zie artikel "Betonrot in de US Armed Forces fundering" (Carré # 7, 2016).

⁹ Nederland had begin jaren '90 duizend tanks en honderden artillerievuurmonden. Die zijn alle afgestoten, verkocht. De gevechtskracht is nog maar een schim van die uit 1994 en Nederlandse militairen moeten toegeven dat Nederland niet meer in staat is om een substantieel deel van het NAVO-grondgebied te verdedigen.

¹⁰ Litouwen: -9,1%, Estland: -12,7% en Letland: -10,7%,

¹¹ Litouwen heeft de dienstplicht weer ingevoerd; is bezig een tweede gemechaniseerde brigade van de grond te trekken, uitgerust met de *Boxer* voor infanterie-eenheden, en vervangt de uit de jaren vijftig stammende artillerie door de Pzhd 2000. Letland plaatst op de grens met Rusland een hek versterkt met een geavanceerd mijnenstelsel om *illegale immigratie* (door verkapte Russische militairen zoals in het oosten van de Oekraïne) af te weren.